herpy

AGAMY

Painted Dragon

Ctenophorus pictus

Ctenophorus pictus to niewielka, dzienna agama z suchego wnętrza Australii, gdzie samiec wiosną jaskrawo mieni się czerwienią, żółcią i błękitem. Osiąga 18-25 cm, zakopuje się w piasku i żywi się owadami. To ruchliwa i szybka jaszczurka terraryjna, która wymaga długiego, piaszczystego terrarium, wysokiej temperatury i UVB, ale niewielkiej wysokości. Gatunek żyje bardzo krótko, a wiedzy o hodowli właśnie tego gatunku jest niewiele.

Rodzina: Agamidae Dawna nazwa: *Amphibolurus pictus; Ctenophorus dudleyi*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**18-25 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**8-16 g**
Długość życia	**1-2 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Pustynia i półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**100 × 40 × 40 cm** D × S × W dla 3 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-40 °C**
Temperatura w nocy	**20-25 °C**
Wilgotność	**20-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady i rośliny**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2-4 jaj**
Zniesienia w roku	**1-4**
Inkubacja	**55-80 dni** przy 28-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ctenophorus pictus to średniej wielkości agama o krótkiej, wysokiej głowie, gładkich łuskach i dużych, wyraźnych otworach usznych. Od karku biegnie niski grzebień, który zwierzę potrafi unieść, gdy się przestraszy. Ciało jest niskie i zwarte, a ogon stanowi około dwóch trzecich całkowitej długości. Długość od pyska do kloaki wynosi 7-10 cm, całe zwierzę mierzy 18-25 cm, a dorosły osobnik waży 8-16 g.

Samiec w okresie godowym jest brązowy do pomarańczowoczerwonego, z jasnym, ciemno obrzeżonym wzorem i nalotem czystego błękitu i żółci. Występują samce czerwone, pomarańczowe i żółte. Czerwone są najbardziej agresywne i zaciekle bronią swojego terytorium, natomiast żółte lepiej przeżywają i mają więcej potomstwa. Z wiekiem barwy słabną.

C. pictus należy do najkrócej żyjących agam. Na wolności większość osobników żyje tylko około roku, a drugą hibernację osiąga mniej więcej co dziesiąte zwierzę. Również w niewoli gatunek najwyraźniej żyje tylko około roku, w odróżnieniu od krewniaków takich jak *Ctenophorus nuchalis*, które w terrarium mogą dożywać znacznie starszego wieku. Kto chce trzymać ten gatunek, musi więc liczyć się z koniecznością rozmnażania, jeśli hodowla ma przetrwać. Samice i młode są matowe, często rdzawobrązowe, i trudno je dostrzec na tle piasku. Nazwa naukowa pochodzi od łacińskiego pictus, malowany, i prawdopodobnie nawiązuje do barw samca.

Zwierzę jest szybkie i nerwowe, nie nadaje się do brania na ręce. W zamian obserwowanie go to prawdziwa przyjemność, bo samce kiwają głową, machają przednimi kończynami i uderzają ogonem w nieustannym strumieniu sygnałów. Gatunek należy do rodzaju agam, które wszystkie związane są z suchymi regionami Australii. Dawny rodzaj *Amphibolurus* został dziś podzielony, dlatego starsza literatura często używa dawnej nazwy *Amphibolurus pictus*.

Występowanie i środowisko

Ctenophorus pictus zamieszkuje suche obszary południowej i środkowej Australii: południowo-wschodnią Australię Zachodnią, Australię Południową, północno-zachodnią Wiktorię i zachodnio-środkową Nową Południową Walię. Na północy sięga do południowej części Terytorium Północnego i południowo-zachodniego Queenslandu. Zdecydowana większość stwierdzeń pochodzi z Australii Południowej. Jako miejsce typowe podano "Südaustralien", co wskazuje na okolice Adelajdy.

Gatunek jest pospolity na swoim obszarze i oceniany jako niezagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w regionach półsuchych i suchych, zwłaszcza w zaroślach i na murawach z kępami traw na piaszczystej lub zasolonej glebie. Panują tu gorące, suche lata i chłodne zimy, a opadów jest niewiele. Zwierzę jest aktywne w dzień i uwielbia słońce. Czatuje na zdobycz z kamienia, niskiej gałęzi lub kępy trawy i wybiega za przechodzącymi owadami, zwłaszcza mrówkami i innymi stawonogami. Niepokojone ucieka do pobliskiej nory w ziemi. Zwierzę samo kopie.

Zimą gatunek hibernuje w ziemi, a okres rozrodu przypada na wiosnę i początek lata. Preferowana temperatura ciała wynosi około 36 °C.

Hodowla

TERRARIUM

Para lub mała grupa do trzech dorosłych osobników potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 100 × 40 × 40 cm (długość × szerokość × wysokość). Wiedzy o hodowli właśnie tego gatunku jest niewiele, dlatego wymiary i kilka innych wartości zapożyczono od *Ctenophorus nuchalis*, który prowadzi podobny tryb życia. Gatunek jest naziemny i dużo biega, więc liczy się powierzchnia dna, a nie wysokość. Większe zawsze jest lepsze. Załóż pewną pokrywę, bo zwierzę potrafi skakać zaskakująco wysoko.

Podłożem jest piasek, żeby zwierzę mogło kopać. Używaj czystego piasku do piaskownic lub piasku filtracyjnego bez chemikaliów i zrób warstwę możliwie głęboką, najlepiej 10 cm lub więcej w części terrarium. Urządź je płaskimi kamieniami, korą korkową i kryjówkami, najlepiej po jednej na osobnika, oraz jednym lub dwoma wysokimi kamieniami lub gałęziami, z których samiec może się rozglądać. Ciężkie kamienie kładź bezpośrednio na dnie i obsyp je piaskiem, żeby zwierzę nie podkopało się pod nie i nie zostało przygniecione. Trzymaj samce osobno, bo są terytorialne. Para albo samiec z dwiema samicami sprawdzają się dobrze.

Wentylację zapewnij siatką w górnej części. Codziennie usuwaj odchody, a części piasku wymieniaj w razie potrzeby.

TEMPERATURA

To jaszczurka pustynna i potrzebuje dużej rozpiętości temperatur. Powietrze w chłodnym końcu powinno mieć w dzień około 25 °C, a powierzchnia pod miejscem do wygrzewania 35-40 °C, żeby zwierzę mogło osiągnąć preferowaną temperaturę ciała około 36 °C. Miejsce do wygrzewania nie powinno przekraczać 43 °C. Mierz termometrem zarówno w ciepłym, jak i chłodnym końcu, a samo miejsce do wygrzewania sprawdzaj termometrem na podczerwień.

W nocy temperatura może spadać do 20-25 °C. Zimą trzeba obniżyć zarówno temperaturę, jak i długość dnia, bo na wolności gatunek hibernuje. Zwierzę musi zawsze mieć możliwość ucieczki od ciepła. Jeśli całe terrarium jest za gorące, może dojść do udaru cieplnego.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna być niska, około 20-40 %; ta wartość to szacunek na podstawie siedliska. Terrarium musi być dobrze wentylowane i suche, a piasek nie może być wilgotny, z wyjątkiem kąta do składania jaj. Raz dziennie lekko zraszaj, żeby zwierzęta mogły pić krople, a dodatkowo postaw wodę do picia w płytkiej, ciężkiej misce, wymienianą codziennie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Dzienne gatunki pustynne potrzebują silnego światła i UVB. Strefa Fergusona 3 to dobry punkt wyjścia. Stosuj wydajną świetlówkę UVB albo lampę grzewczą z UVB nad miejscem do wygrzewania, tak żeby zwierzę mogło podejść blisko. Latem światło powinno świecić około 13 godzin, a zimą 8-10 godzin. Świetlówki UVB wymieniaj co 6-12 miesięcy, lampy kombinowane po 12-18 miesiącach.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek zjada głównie owady, na wolności często mrówki i inne małe stawonogi, a niektóre osobniki biorą też części roślin. W terrarium podstawą pokarmu są świerszcze i karaczany, a mączniki i jedwabniki stanowią urozmaicenie. Owady karmowe nie mogą być większe niż szerokość głowy zwierzęcia. Przy każdym karmieniu oprószaj owady wapniem, a raz w tygodniu multiwitaminą, nie częściej.

Dorosłe osobniki karmi się dwa do trzech razy w tygodniu taką ilością, jaką zjedzą w około 20 minut. Młode karmi się niemal codziennie. Usuwaj niezjedzony pokarm, bo karaczany i świerszcze mogą w nocy pogryźć zwierzę. W niewoli gatunek zjada też sporo pokarmu roślinnego, więc oferuj liście mniszka, kwiaty lub inne liście i obserwuj, co zwierzę chce jeść. Wybieraj wyłącznie rośliny niepryskane środkami ochrony roślin.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzę jest szybkie, nerwowe i szybko się wycofuje, gdy się przestraszy. Branie na ręce nie jest potrzebne i stresuje zwierzę.

Samiec oznacza terytorium kiwaniem głową i machaniem kończynami. Dwa samce w jednym terrarium walczą i mogą się poważnie poranić. Dlatego trzymaj tylko jednego samca i daj mu jedną lub kilka samic. Samice są spokojne i mogą być trzymane razem, jeśli jest miejsce i mnóstwo kryjówek.

Młode należy trzymać osobno od dorosłych, bo starsze osobniki mogą je zjeść.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest większy i intensywniej ubarwiony, ma szerszą głowę i większe pory udowe na spodniej stronie tylnych kończyn. Samica jest mniejsza i stonowana w barwie, często rdzawobrązowa. Płeć młodych bywa trudna do określenia, a barwy rozwijają się dopiero wraz z dojrzałością. Ponieważ większość osobników żyje tylko około roku, rozmnażają się już pierwszej wiosny po wykluciu i pierwszej zimie; dokładny wiek dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany.

GODY I KOPULACJA

Okres rozrodu przypada na wiosnę i początek lata, po hibernacji. Samiec prezentuje się, kiwając głową i zmieniając barwy, goni samicę i podczas kopulacji chwyta ją zębami za kark. Zwierzęta muszą być zdrowe i dobrze naświetlone oraz wygrzane, a okres zimowy z krótszymi dniami i niższą temperaturą przed sezonem rozrodczym odpowiada rocznemu rytmowi gatunku. Samiec musi być przy samicy przez cały czas: bez stałej obecności samca samica nie składa zapłodnionych jaj. Dlatego trzymaj parę razem przez cały sezon w terrarium z wieloma kryjówkami, żeby samica mogła się wycofać.

Czytaj więcej: Hibernacja i pory roku

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa 2-4 jaja w zniesieniu i 1-4 zniesienia w sezonie. W miesiącach wiosennych i letnich potrzebny jest kąt lub zakryta skrzynka z piaskiem utrzymywanym w wilgoci, gdzie samica może kopać. Miska z wodą nie może stać tam, gdzie samica może kopać, bo może złożyć do niej jaja i wtedy jaja przepadną. Ciężarna samica przekopuje całe terrarium i często je mniej, a po złożeniu jaj nagle wygląda szczuplej. Codziennie sprawdzaj, czy są nowe jaja.

INKUBACJA

Jaja oczyszcza się pędzelkiem z piasku i układa, nie obracając ich, do połowy zagłębione w wilgotnym wermikulicie w zamkniętych pojemnikach. Inkubuj je w 28-32 °C, najlepiej w około 30 °C. Temperatura wpływa na płeć: w 28 °C większość młodych to samice, w 32 °C proporcje są bardziej wyrównane, a znaczenie mają też rodzice. Czas inkubacji nie jest udokumentowany dla tego gatunku; licz się z 8-11 tygodniami.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode potrzebują prostego terrarium z wilgotnym ręcznikiem papierowym jako podłożem przez pierwsze tygodnie, miejsca do wygrzewania i kilku kryjówek w różnych temperaturach. W pierwszym tygodniu zraszaj kilka razy dziennie, potem raz dziennie. Młode muszą od razu dostać pokarm: małe świerszcze i bardzo małe karaczany oraz drobno posiekane liście mniszka. Oddziel młode od dorosłych, które mogą je zjeść, i sortuj je według wielkości, żeby najsłabsze nie były odganiane od jedzenia.

Zdrowie i częste błędy

Większość chorób wynika z błędów w hodowli. Typowe problemy to:

- Zanik kości (metaboliczna choroba kości) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia. Owady są ubogie w wapń, więc suplementacja jest konieczna.
- Problemy żołądkowo-jelitowe i zatrzymanie trawienia przy zbyt niskiej temperaturze i zbyt dużych owadach karmowych.
- Urazy pyska, gdy zwierzę ociera się o szybę lub siatkę, próbując uciec.
- Pasożyty wewnętrzne u świeżo zakupionych zwierząt. Zleć badanie próbki kału.
- Otyłość i stłuszczenie wątroby przy zbyt częstym karmieniu.
- Problemy ze składaniem jaj u samic, które nie mają odpowiedniej skrzynki.
- Pogryzienia przez owady karmowe, które zostały w terrarium na noc.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestaje jeść, jest ospałe lub ma wzdęty brzuch.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.